

Lähetysseuran kehitysyhteistyö Botswanassa

Yhteisöt naisten tukena väkivaltatilanteissa

Botswana pyrkii tasa-arvoon eri sukupuolten välillä ja naisten aseman vahvistamiseen eri osa-alueilla yhteiskunnassa. Koulumaailmassa tyttöjen ja poikien mahdollisuudet käydä koulua ovat yhdenmukaiset. Naisten lukumäärää päättävissä elimissä on pyritty lisäämään. On kuitenkin edelleenkin kulttuurisia tekijöitä, jotka hidastavat naisten osallistumista yhteiskunnalliseen elämään miesten lailla. Myös sukupuoleen kohdistunut väkivalta, raiskaukset ja intohimomurhat ovat edelleen suuri haaste botswanalaisessa yhteiskunnassa. Botswanassa lähisuhdeväkivalta on arkea: valtion tilastojen mukaan jopa kaksi kolmannesta naisista joutuu väkivallan uhreiksi jossain elämänsä vaiheessa. Tilastojen mukaan yli 95 % turvakotiin hakeutuneista on myös hiv-positiivisia. Samoin vammaisilla on kohonnut riski joutua hyväksikäytetyksi.

Botswanan suurena haasteena on HIV/AIDS. Botswanan väestöstä noin 20 % kantaa hiv-virusta. Vaikka taudin raju leviäminen onkin saatu pysähtymään ja ikäluokissa 15-24 jopa laskemaan, vaikuttaa tämä monilla eri tavoilla botswanalaisiin perheisiin, työpaikkoihin ja yhteiskuntaan. Perheiden, joissa toimeentulo on tiukkaa, on haastavaa hankkia monipuolista ravintoa sairastavalle perheenjäsenelle, kun ruuan hinta on jatkuvasti nousussa ja palkat pysyvät samoina. Työpaikoilla HIV/AIDS näkyy poissaoloina klinikkakäyntien ja sairastamisen myötä ja alentaa näin työtehoa. ARV-lääkitys on ilmainen, ja hallitus tarjoaa sen kaikille tarvitseville kansalaisilleen. Se luo kuitenkin paineita valtiolle, sillä vain kolmannes tarvittavista varoista tulee valtion budjetin ulkopuolelta. Lääkityksen kustannusten kattaminen tulevaisuudessa on suuri huolenaihe, jos valtion tulot pienenevät ja ulkomainen tuki ei pysy nykyisellä tasolla. Botswana on onnistunut vähentämään HIV-tartuntojen määrää äidiltä syntyvälle lapselle niin, että enää 2 % lapsista saa tartunnan. Tämä on ollut merkittävä edistysaskel maan taistelussa HIV-tartuntojen vähentämiseksi.

Hankkeen tavoitteena on edistää sukupuolittuneen väkivallan uhriksi joutuneiden naisten ja lasten palveluita ja suojelua, edistää ilmiön ymmärtämistä ja tunnistamista viranomaisten parissa, vahvistaa eri viranomaisten kapasiteettia tarjota palveluita sukupuolittuneen väkivallan uhreille sekä lisätä paikallisyhteisöjen osaamista ja tietoisuutta eri tavoista väkivallan uhrien ja heidän perheenjäseniensä tunnistamiseksi, tukemiseksi ja suojelemiseksi. Lisäksi hankkeen tavoitteena on tukea valikoitujen sisäoppilaitosten kuukautishygienia- ja sanitaatiokäytänteiden kehittymistä tyttöjen koulunkäynnin tukemiseksi.

Hankkeen toteuttava kumppani on Kagisano Society Womens Shelter (KSWS).

Vammaisten oikeus terveyteen Botswanassa

Botswana on hyväksynyt kansainväliset ihmisoikeussopimukset ja tehnyt työtä yhdenmukaistaakseen käytäntöjään ja lainsäädäntöään niiden mukaiseksi. Botswanassa on edelleen voimassa kuolemantuomio. Botswana on ratifioinut YK:n vammaisten yleissopimuksen (Convention on Rights of Persons with Disabilities), mutta maasta puuttuu vammaislainsäädäntö. Voimassa oleva vuoden 1996 kansallinen ohjeistus koskee vammaisten hoivaa ja perustuu yksinomaan vammaisuuden ymmärtämiseen terveydellisenä haasteena. Vammaisten oma ääni ei kuulu, ihmisoikeusperustaisen lähestymistavan ymmärtäminen lainlaatijoilta puuttuu. Tutkimustiedon valossa vammaiset ihmiset kohtaavat edelleen perustavaa laatua olevien ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta suuria haasteita. Näitä ovat heikko oikeusturva; henkinen, fyysinen ja seksuaalinen väkivalta ja hyväksikäyttö, mikä asettaa heidät yhteiskunnassa valtaväestöä haavoittuvaisempaan asemaan.

SUOMEN
LÄHETYSSEURA

Botswana on maailmanlaajuisen HIV-epidemian keskipisteessä – väestöstä noin 20 % on HIV-positiivisia. Vaikka maassa on kattava HIV-ohjelma taudin hoitamiseksi, sen leviämistä ei ole saatu kuriin. Taudin leviäminen johtuu osin yhteiskunnan rakenteellisista ongelmista, osin tietämättömyydestä, stigmasta ja syrjinnän pelosta. HIV-epidemiassa naisten sairastavuus on noin kolmanneksen miehiä suurempi. Botswanassa erityisesti kouluttamattomien, pienituloisten tai työttömien naisten riski sairastua tautiin on kohonnut. Riskiryhmistä seksityöntekijöiden sairastavuus on hyvin korkea.

Hankkeen tavoitteena on kasvattaa ja syventää kansalaisjärjestöjen aktiivisuutta vammaiskysymyksissä hankkeen toimialueella. Tavoitteena on luoda vammaisten ihmisoikeuksien toteutumisen mahdollistava toimintaympäristö Gaboronessa, Francistownissa ja Palapyessa, jotta vammaisten oikeus turvaan ja suojaan toteutuu ja jotta heitä kohdellaan ilman ennakkoluuloja. Hankkeen tavoitteena on lisäksi helpottaa vammaisten ihmisten pääsyä oikeusturvan ja terveystalvelujen piiriin.

Hanketta toteuttaa Botswana Network on Ethics, Law and HIV/AIDS (BONELA). Botswana Network on Ethics, Law and HIV/AIDS (BONELA) on 32 kansalaisjärjestön ja yli 200 yksityishenkilöjäsenen verkosto. Verkosto on yksi Botswanan näkyvimmistä ihmisoikeusperustaisista vaikuttamistyön toimijoista kansallisella tasolla ja toimii paitsi HIV-positiivisten, myös seksuaalivähemmistöjen, seksityöläisten, kaivostyöläisten, vammaisten ja muiden marginaaliin jäävien ryhmien oikeuksien puolesta taistelijana.

Vammaisten naisten oikeus seksuaali- ja lisääntymisterveyteen

Hankkeen tavoitteena on lisätä tietoisuutta vammaisten naisten seksuaali- ja lisääntymisterveysoikeuksista sekä heihin kohdistuvasta sukupuolistuneesta väkivallasta. Tavoitteena on myös rakentaa vaikuttamistyön evidenssiperustaa vammaisten naisten seksuaali- ja lisääntymisterveysoikeuksien edistämiseksi.

Botswanassa vammaisten naisten pääsy seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluihin ei toteudu muun muassa palveluntarjoajien asenteiden ja seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluiden esteettömyshaasteiden vuoksi. Sukupuolistunut väkivalta on vakava ongelma siitä huolimatta, että kansallinen lainsäädäntö on sanktioinut lähisuhdeväkivallan. Erityisesti vammaiset naiset ovat alttiita joutumaan sukupuolistuneen väkivallan uhriksi. Lainsäädännön toimeenpano on puutteellista ja sukupuolistunutta, ja uhreille tarjottava tuki ja palvelut ovat heikkoja. Tarvitaan suuren yleisön tietoisuuden herättämistä ongelmista. Tietoisuutta lisätään voimauttamalla vammaisia naisia seksuaali- ja lisääntymisterveysoikeuksien ja sukupuolistuneen väkivaltatyön läheteiksi. Vaikuttamistyön evidenssiperustaa rakennetaan keräämällä vammaisten naisten kokemuksia syrjinnästä ja väkivallasta sekä kartoittamalla palveluiden puutteita. Hanketta toteuttaa Botswana Network on Ethics, Law and HIV/AIDS (BONELA).

SUOMEN ¹⁸⁵⁹
LÄHETYSSEURA